

I. – Criza civilizației moderne

Civilizația modernă se bazează pe principiul libertății, ce subliniază faptul ca omul nu poate fi subjugat de către nimeni, încat trebuie să reprezinte propriul sau centru de viață în mod autonom. Pornind de la acest cod civil s-a ajuns într-un moment succesiv la un imens proces istoric ce acuza majoritatea aspectelor vieții sociale ce nu respectau acest principiu.

1) S-a afirmat egalitatea drepturilor pentru toate națiunile în vederea posibilității obținerii propriei independențe. Fiecare națiune, cu propriile caracteristici etnice, geografice, lingvistice și istorice, avea dreptul ca în propriile organizații statale, create în mod independent în baza propriilor concepte politice, sa găsească instrumentele necesare pentru a satisface în cea mai buna masura și în mod independent fata de orice posibil intervent străin, propriile necesitate interne. Ideologia conceptului de independența națională a reprezentat un important factor de dezvoltare; ideologie, ce a permis sa se depășească acel patriotism local exagerat considerat mai mult ca o solidaritate împotriva opresiunilor străine; a eliminat multe dintre dificultățile ce obstrucționau dreptul la circulația persoanelor și a bunurilor; a reușit sa extindă, în cadrul fiecărui Stat chiar și la populațiile situate în zone izolate, utilizarea drepturilor și a instituțiilor ce aparțin popoarelor civilizate. Dar pe de alta parte, aceasta ideologie cuprindea germenii imperialismului capitalist, pe care generația noastră l-a văzut crescând în mod vertiginos culminând cu formarea Statelor totalitare și a dezlanțuirii Războaielor Mondiale.

O națiune, în zilele noastre, nu mai este văzută ca un produs istoric al conviețuirii cetățenilor unui stat, așa cum era considerată în trecut, o conviețuire ce cuprindea o majoră unitate ale consumurilor și aspirațiilor găsind astfel în propriul stat cea mai eficientă forma de organizare a vieții colective înglobata în tabloul societății umane în general; dar a devenit o entitate divină, un organism ce trebuie sa se gândească doar la propria existentă și dezvoltare, fără a se preocupa de posibilele pagube ce ar putea provoca celorlalte state. Suveranitatea absolută a statelor naționale a determinat dorința fiecăruia dintre acestea de a domina, având în vedere faptul ca se simțeau amenințate de către puterea celorlalte și considerau ca și propriul „spațiu vital” teritorii din ce în ce mai vaste, spațiu ce le permiteau sa circule liber asigurandu-și astfel propria existentă, fără a fi nevoiți sa depindă de nimeni altcineva. Aceasta dorința de a domina a putut fi domolită doar prin intermediul hegemoniei celui mai puternic Stat asupra tuturor celorlalte state aservite.

În consecința, de la garant al libertatati cetățenilor, Statul s-a transformat în proprietarul acelora ce erau în serviciul sau, cu toate capacitățile necesare pentru a putea obține maximă eficientă belica. Chiar și în perioadele de pace, considerate ca niște pauze în vederea pregătiri pentru inevitabil ele războaie succesive, voință claselor militare predomina pe cea a claselor civile în numeroase tari, ducând astfel la o din ce în ce mai dificilă funcționare a organizațiilor politice independente ca: școala, stiinta, producția și organul administrativ ce aveau ca și obiectiv principal mărirea potențialului belic; mamele erau considerate ca și producătoare de soldați și în consecința remunerate pe baza acelorași criterii de premiere a fecunditatii animalelor sălbatice; copiii erau educați, de la o vîrsta foarte fragedă, în meseria armelor și a uri pentru străini, libertățile individuale se reduc aproape de zero din moment ce toți erau militarizati și în mod continuu chemați sa presteze serviciile militare; războaiele neîncetate necesitau abandonarea familiei, a serviciului, a averilor, pană la sacrificarea propriei vieți pentru idealuri ale căror valori nimeni nu le înțelegea; în cîteva

zile au fost distruse rezultatele obținute de decenii întregi de eforturi realizate pentru a îmbunătăți bunăstarea colectivă.

Statele totalitare sunt acele state ce au realizat în modul cel mai coerent unificarea tuturor forțelor, prin intermediul unei centralizări forțate și a autarhiei, demonstrându-se a fi organisme cele mai potrivite în mediul actual internațional.

E de ajuns ca o națiune să facă un pas înainte înspre un totalitarism mai accentuat, ca și celelalte state o vor urma, conduse de voință de a supraviețui.

2) S-a afirmat ca toți cetățenii se bucură de aceleași drepturi în a concura la realizarea voinței Statului, voință ce era ca o sinteză a diferitelor exigențe, economice și ideologice a tuturor categoriilor sociale, exprimate în mod liber. Aceasta organizație politică a permis, corectarea sau măcar reducerea numărului tot mai mare de nedreptăți lăsate de către regimul trecut. Dar libertatea presei și de asociere, și extinderea continuă a sufragiilor universale determinau din ce în ce o mai dificilă apărare a vechilor privilegiilor, menținând în același timp sistemul reprezentativ.

Persoanele sărace, încet încet, învățau să utilizeze aceste instrumente pentru a putea lupta cu asalt drepturile achiziționate de către clasele bogate; impozitele sociale pe venituri neobținute prin muncă și cele pe moșteniri, taxele progresive pe averile mari, excluderea veniturilor minime și a bunurilor de primă necesitate, gratuitatea școlilor publice, creșterea cheltuielilor pentru asistență socială, reformele agrare, controlul fabricilor, amenința clasele privilegiate chiar și în orașele lor cele mai protejate.

Până și persoanele privilegiate ce au subscris pentru egalitatea drepturilor politice, nu puteau accepta ca păturile sociale sărace să o folosească pentru a obține aceeași egalitate de fapt, care le-ar fi dat acele drepturi un conținut efectiv de libertate. Când, după Primul Război Mondial, amenințările au devenit din ce în ce mai puternice, era normal ca acele persoane să aplaude cu mare entuziasm și să susțină instaurarea dictaturilor, care au smuls armele legale din mainile adversarilor lor.

Pe de altă parte, formarea unor imense complexe industriale, bancare și sindicale, ce reuneau sub o conducere unică mase întregi de muncitori - sindicate și complexe care făceau presiuni asupra guvernului pentru a obține politica cea mai corespunzătoare cu interesele lor, amenința chiar cu dezintegrarea Statului însuși în mai multe moșii economice, într-o luptă continuă între ele. Sistemul democratic-liberal devine instrumentul de care aceste grupuri se foloseau pentru a exploata mai bine întreaga colectivitate, motiv pentru care pierdeau din ce în ce mai mult prestigiul lor, difuzându-se astfel ideologia ce susținea că doar Statul totalitar, abandonând libertățile populare, ar fi putut rezolva conflictele de interese pe care instituțiile politice existente nu mai reușeau să le controleze.

Prin urmare, se poate spune că regimurile totalitare au consolidat, în ansamblu, poziția diferitelor categorii sociale, la nivelurile atinse în perioadele precedente, și au blocat – prin intermediul controlului poliției asupra vieții cetățenilor și prin eliminarea violenței a oricărui tip de divergență – orice posibilitate legală de a aduce alte modificări reglementărilor deja în vigoare. A fost garantată astfel menținerea unei clase sociale în totalitate parazitare datorită existenței moșierilor total neinteresați și a rentierilor al căror unic aport la producția socială consta în detasarea cupoanelor propriilor titluri, precum și a claselor monopoliste și a societăților în lanț care exploatau consumatorii și făceau să se volatilizeze banii acelei economii; a plutocraților, care ascunși în culise, trag sforile oamenilor politici pentru a conduce tot sistemul statal urmându-și propriul interes, sub aparență urmării intereselor naționale majore. Astfel că pastrând averile mari

deținute, de către puține persoane, și perpetuand mizeria în care trăiau restul persoanelor, acestea nu puteau avea un alt destin, decât acela de a fi excluse de la orice posibilitate de a beneficia de roadele culturii moderne. și astfel este salvat, în linii substanțiale, un regim economic în care rezervele materiale și forțele de muncă, care ar fi trebuit să fie utilizate pentru satisfacerea nevoilor fundamentale în vederea dezvoltării energiilor vitale umane, sunt însă folosite pentru îndeplinirea unor dorințe nesemnificative a celor care își pot permite să plătească cele mai mari prețuri; un regim economic în care, cu dreptul de succesiune, puterea banului se perpetua în aceeași clasă, transformându-se într-un privilegiu care nu-și găsea nici un corespondent în valoarea socială a serviciilor prestate efectiv, iar sfera posibilităților proletariatului rămâne atât de redusă încât muncitorii pentru a putea trăi sunt constrânși să se lase exploatați de cei care le oferă orice posibilitate de angajare.

Pentru a ține imobilizate și supuse clasele de muncitori, sindicatele au fost transformate, din organisme libere de luptă, conduse de persoane de încredere ale asociațiilor, în organisme de supraveghere, sub conducerea unor angajați aleși de către administrație, fiind responsabili numai față de aceasta. Dacă s-ar aduce vreo modificare unui asemenea regim, aceasta s-ar datora exclusiv unor exigențe de ordin militar, care s-au unificat cu aspirațiile reacționare a claselor privilegiate dând naștere și consolidând Statele totalitare.

3) Împotriva dogmei autoritare, s-au afirmat valori permanente a spiritului critic. Tot ceea ce se afirma trebuia să fie demonstrat, altfel era eliminat. Majoritatea cuceririlor societății noastre, în orice domeniu, sunt datorate caracterului metodic a acestei atitudini a spiritului critic. Dar această libertate de spirit nu a putut supraviețui crizei care a determinat apariția Statelor totalitare. Noi dogme, acceptate din convingere sau din ipocrizie, sunt pe cale de a fi promulgate în toate domeniile științifice.

Având în vedere că nimeni nu știe ceea ce este o rasă și că cele mai elementare noțiuni istorice îi demonstrează absurditatea, se pretinde unor fiziologi care să creadă, să demonstreze și să convingă că aparținem unei rase alese, numai pentru că imperialismul are nevoie de acest mit pentru a incita masele la ură și orgoliu. Cele mai evidente concepte ale științei economice trebuie să fie considerate lipsite de substanță pentru a putea prezenta politica autarhică, schimburile echilibrate și celelalte instrumente vechi ale mercantilismului, ca descoperiri extraordinare ale epocii noastre. Din cauza interdependenței economice între toate țările lumii, spațiul vital al oricărui popor care vrea să-și păstreze nivelul de trai corespondent civilizației moderne, este pe tot globul; dar s-a creat pseudoștiința geopoliticii prin intermediul căreia se are în vedere demonstrarea consistenței teoriei spațiilor vitale, pentru a putea da un sens teoretic dorinței de a domina, tipică imperialismului.

Datele esențiale ale istoriei au fost falsificate în interesul clasei guvernante. Din toate bibliotecile și librăriile sunt înlăturate toate operele care nu sunt considerate ortodoxe. Tenebrele obscurantismului amenința să sufocă spiritul uman. Chiar și etică socială a libertății și a egalității este dată la o parte. Persoanele nu mai sunt considerate ca și cetățeni liberi care se bazează pe ajutorul Statului pentru a-și atinge mai bine scopurile lor colective. Sunt servitori ai Statului, care decid obiectivele lor; voința celor care dețin puterea este considerată ca fiind însăși voința statului. Oamenii nu mai sunt subiecți de drept, dar, dispuși ierarhic, ei trebuie să se supună, fără să obiecteze, autorităților superioare având în frunte un conducător divinizat.

Regimul castelor renaste cu toate forțele din propria cenușă.

Această civilizație reacționară totalitară, după ce a triumfat în multe țări, a găsit în sfârșit în Germania nazistă puterea necesară pentru a putea obține cele mai extreme consecințe. După o

pregătire meticuloasă, profitând cu îndrăzneală și fără scrupule de rivalitățile, de egoismul, de stupiditatea celuilalt, atragând după sine alte state vasale europene – primul fiind Italia – unindu-se cu Japonia care urmărea scopuri identice în Asia, aceasta s-a lansat într-o opera de dominație. Victoria sa, ar însemna consolidarea definitivă a totalitarismului în lume. Toate caracteristicile sale ar fi exaltate la maxim și forțele progresiste ar fi condamnate să devină pentru mult timp doar o simplă opoziție negativista.

Arogantă tradițională și intransigentă armatelor nemtesti ne pot da o idee despre cum ar putea fi caracterul lor de dominație după un război victorios. Nemții victorioși ar putea să-și permită o rază de generozitate față de celelalte popoare europene, să respecte în mod formal teritoriile lor și instituțiile lor politice, pentru a guverna astfel satisfacând în același timp stupidul sentiment patriotic ce acorda importanța frontierelor și naționalității persoanelor politice care vor să iasă în evidență, decât raportului de forțe și conținutului efectiv ale organismelor statului. Oricare ar fi maniera în care realitatea este ascunsă, ea ar fi oricum aceeași: o diviziune reînnoită a umanității în Spartani și în Hiloti.

Chiar și o soluție de compromis între părți în luptă ar însemna un pas ulterior înspre totalitarism, având în vedere faptul că toate țările care ar fi putut să evite jugul Germaniei, s-ar fi văzut oricum constrânse să adopte aceleași forme de organizare în perspectiva pregătirii corespunzătoare reluării războiului.

Germania lui Hitler a reușit să învingă unul câte unul, statele mai mici, obligând astfel forțele mai puternice să intre în război. Marea forță combativă a Marii Britanii, chiar și în momentul în care a rămas singură în fața inamicului, a făcut ca nemții să se izbească de rezistență extremă a armatei sovietice, dând astfel timp Americii să mobilizeze forțele productive nelimitate. Aceasta luptă împotriva imperialismului nemtesc a devenit strâns legată de cea a poporului chinez împotriva imperialismului japonez.

Mase întregi de oameni și bogatii au făcut front comun împotriva puterilor totalitare; forțele acestei puteri atingând astfel punctul lor culminant, nu puteau decât să continue să se consume în mod progresiv. Forțele care s-au opus, dimpotrivă, au depășit momentul maximei crize fiind în ascensiune.

Războiul aliaților stimulează pe zi ce trece tot mai mult dorința de libertate, chiar și în țările ce au subit violențe majore, trezind aceeași voință chiar și printre statele puternice din Axa care realizează a fi antrenate în această situație disperată doar pentru a satisface setea de dominație a propriilor conducători.

Procesul lent prin care mase de oameni se lasau influențate în mod pasiv de către noul regim, participând astfel la consolidarea acestuia, a fost oprit; s-a început în schimb un nou proces în sens invers. În acest val care se formează în mod lent, se regăsesc toate forțele progresiste, partile cele mai inteligente ale claselor muncitorești care nu s-au lăsat abătute de teroarea și ipocrizia întâlnită în drumul înspre un nivel de trai superior; cei mai conștienți indivizi ale claselor intelectuale, jigniți de către degradarea inteligenței; oamenii de afaceri care simțindu-se capabili de noi inițiative, vroiau să înalțare obstacole birocratice și autarhiile naționale, care împiedicau fiecare mișcare a lor; toți aceia care, dintr-un sentiment înăscut de demnitate, nu știau să suporte umilința aservirii.

Tuturor acestor forțe le-a fost încredințată salvarea civilizației noastre.

II — SARCINILE DE DUPĂ RĂZBOI — UNITATEA EUROPEANĂ

Înfrângerea Germaniei, nu ar fi readus în mod automat ordinea în Europa, ordine ce ar fi urmărit idealurile noastre de civilizație.

În scurta, dar intensă perioada de criza generală (în care Statele zaceau zdrobite și în care masele populare așteptau cu entuziasm noile cuvinte ce deveneau materia cea mai difuzată, arzătoare și susceptibilă de fi modelată în noi forme capabile de a accepta comanda unor persoane cu adevărat internaționaliste), clasele ce au fost privilegiate în vechile sisteme naționale, vor încerca într-un mod viclean sau prin intermediul violenței să amortizeze valul sentimentelor și a pasiunilor internaționaliste, obligând în mod ostentativ la reconstruirea vechilor organisme de stat. Este posibil ca, conductorii englezi, de comun acord cu cei americani, să împingă lucrurile în acel sens, în vederea obținerii unei politici de echilibru între puteri, dând astfel impresia că urmăresc interesele propriilor imperii.

Forțele conservatoare, adică: administratorii principalelor instituții ale Statelor naționale; cadrele superioare ale forțelor armate, ce atingeau punctul lor culminant, acolo unde în zilele noastre existau monarhiile; acele grupuri ce aparțin capitalismului de monopol ce au legat destinul propriilor venituri de cele ale Statului; marii proprietari latifundiați împreună cu celelalte ierarhii ecleziastice ce își puteau asigura propriile intrări parazite doar prin intermediul unei societăți conservatoare, fiind urmate de către o multitudine din cei care depindeau de ele sau din cei care erau doar orbiti de către propria putere tradițională; toate aceste forțe reacționare simt deja cum edificiul e pe cale de a ceda, încercând drept urmare să se salveze. O eventuală prabusire ar provoca o lipsă a tuturor garanțiilor de care s-au bucurat până în prezent, expunându-le în același timp asaltului forțelor progresiste.

Situația revoluționară: vechi și noi orientări

Prabusirea regimurilor totalitare va reprezenta din punct de vedere sentimental, pentru binele popoarelor, apariția libertății; va dispărea orice piedică și în mod automat apare libertatea de exprimare și de asociere. Va fi triumful tendințelor democratice. Acestea vor fi de mai multe feluri, de la liberalism conservator până la socialism și anarhie. Ele cred în „generația spontană” a evenimentelor și a instituțiilor, în bunătatea absolută a impulsurilor care vin din adâncuri. Nu vor să forțeze mâna istoriei, poporului, proletariatului și orice alt nume ar da Dumnezeu lor. Ele doresc sfârșitul dictaturii, moment văzut ca o restituire a drepturilor cetățenilor la autonomie. Încoronarea propriilor vise este reprezentată de către o adunare constitutivă, aleasă cu cel mai mare sufragiu respectând în același timp în mod scrupulos drepturile alegătorilor, ce trebuie să hotărască ce constituție i se va da. Dacă poporul este imatur, atunci nu se va obține o constituție bună, putând fi corectată doar printr-o perseverență încercare de convingere.

Democrației, din principiu, nu renunța la violență; folosind-o însă doar în cazul în care majoritatea este de acord că este indispensabilă, adică chiar în acel moment în care nu reprezintă altceva decât un punct superficial de pus pe ”î”; sunt deci acei conducători potriviți doar în epocile caracterizate de o administrație obișnuită, în care poporul, în ansamblul său, e convins de bunătatea principalelor instituții, care necesitau mici modificări în ceea ce privește aspectul lor secundar. În epocile revoluționare, în care instituțiile nu necesitau încă să fie modificate, dar să fie create, idealul democratic s-a prăbușit într-un mod catastrofal. Fapt subliniat și de incapacitatea democraticilor din

timpul revoluției rusești, nemtesti și cea a Spaniei, fiind trei dintre cele mai recente exemple. În acele situații, căzut fiind vechiul aparat de stat, cu propriile legi și propria administrație, formându-se imediat, sub aparența unei vechi legislații, o multitudine de adunări populare în cadrul cărora se reunesc toate forțele social progresiste. Poporul, cu siguranța, are nevoie să-și satisfacă anumite necesități fundamentale, dar nu știe cu precizie nici ceea ce vrea, nici ce să facă. Mii și mii de clopote suna la urechile sale, nereușind astfel, cu milioanele sale de capete, să se orienteze, împartindu-se în grupuri de diverse convingeri, în lupta dintre ele.

În momentul în care trebuie luată o decizie, cu o tenacitate extremă, democrații se simt dezorientați, neavând în spatele lor consimțământul spontan al poporului, având doar un tumult neclar de pasiuni. Ei cred că rolul lor e acela de a formula acel consimțământ, motiv pentru care se prezintă ca și niște predicatori **îndrumătorii** acolo unde este nevoie de șefi ce conduc, știind unde vor să ajungă; motiv pentru care ratează acele ocazii propice consolidării noului regim, în încercarea de a face să funcționeze imediat organismele ce necesitau o pregătire îndelungată, fiind deci mai potriviți acelor perioade relativ liniștite, dând adversarilor lor arme pe care apoi aceștia le vor folosi împotriva lor pentru a-i distruge. În concluzie, aceștia reprezintă, printre miile lor de tendințe, nu voință de a reînnoi, dar veleitățile confuze ce domina toate mințile, care, paralizându-se reciproc, pregătesc în acest mod terenul propice dezvoltării reacției. Metodologia politico – democratică va fi asemenea unei greutăți în perioada revoluționară.

În timp ce democrații au utilizat în disputele lor pentru prima oară, popularitatea inițială de partizani ai libertății și în absența unei serioase politici revoluționare, instituțiile politice pre-totalitare se reconstruiau astfel încât lupta să se poată dezvolta din nou bazându-se pe vechile schițe ale confruntărilor între clase.

Principiul pe care se bazează lupta dintre clase este reprezentat de termenul în comun al tuturor problemelor politice care constituie regulamentul fundamental, în special acela al muncitorilor din fabrici și care a contribuit mai ales la conturarea propriei lor politici până în acel moment când încă nu intrau în discuție și instituțiile fundamentale; dar acest principiu devine un instrument de izolare a proletariatului în momentul în care se impune necesitatea transformării organizației întregii societăți. Muncitorii educați în spiritul claselor nu pot să conceapă propriile lor revendicări de clasă, sau de categorie, fără a se preocupa de cum ar putea fi legate cu interesele celorlalte grupuri; sau aspiră la o dictatură unilaterală a propriei categorii, pentru a realiza acea colectivizare utopică a tuturor instrumentelor materiale de producție, prin intermediul unei propagande seculare ce a considerat-o întotdeauna ca și soluție a problemelor lor. Aceasta politica nu a avut succes în nici o clasă în afara de cea a muncitorilor, ce privau astfel forțele progresiste de sprijinul lor sau le lasau să cadă sub autoritatea celor ce le organizau astfel încât să taie rădăcinile oricărei mișcări ale proletariatului.

Printre diversele mișcări ale proletariatului, fidele politici clasiste și al idealului colectivist, comuniștii au admis propriile dificultăți în a obține o suită de forțe suficiente pentru a câștiga, motiv pentru care s-au transformat într-o mișcare extrem de disciplinată, care se folosește de mitul rus pentru a reuși să organizeze muncitorii, dar fără a se supune reglementărilor lor, ajungând astfel să le utilizeze în toate manevrele posibile.

Datorită acestui comportament, comuniștii, în timpul crizelor revoluționare devin mai eficienți decât democrații, însă, menținând pe cât posibil, distincte clasele muncitorilor de cele ale altor forțe revoluționare – susținând în același timp că „adevărata” lor revoluție încă nu a avut loc – și constituind în momentele decisive un element sectorial ce slăbește întregul ansamblu. În plus,

dependența lor absolută fata de Statul rus – care destul de des s-a folosit de aceștia pentru a atinge obiectivele propriei politici naționale – îi împiedica să poată urma în mod continuu orice fel de politica. Motiv pentru care au întotdeauna nevoie să se ascundă în spatele unui Karoly, unui Blum, unui Negrin, pentru a ajunge într-un final în ruină împreună cu marionetele de democrați la care au făcut apel, intrucat puterea nu poate fi cucerita și nici menținută doar prin violență, ci doar prin capacitatea de a răspunde în mod substanțial și vital necesităților societății moderne.

Dacă mâine lupta s-ar restrânge doar la nivel național, ar fi extrem de dificil să se evite vechile contradicții. Statele naționale au planificat deja respectivele economii, în așa fel încât problema principală să devină aceea de a ști care grup de interese politice, adică în care clasă ar trebui să se găsească pîrghiile de comandă ale planului. În acest mod, frontul forțelor progresiste, datorită luptei dintre clasele și categoriile economice, s-ar distruge cu multă ușurință. Cu cea mai mare siguranță, reacționarii ar fi aceia care ar obține cele mai mari avantaje.

O adevărată mișcare revoluționară va trebui să înceapă de la acele persoane care au știut să critice vechile teorii politice și totodată să fie capabilă să colaboreze cu forțele democratice, cu cele comuniste, și în general cu toate cele care cooperează la dezintegrarea totalitarismului, dar fără a se lăsa influențată de niciuna dintre acele tendințe politice.

Forțele reacționare dispun de oameni și cadre capabile și educate în spiritul de conducător, care vor lupta cu îndârjire pentru a apăra supremația lor. În momentele critice, vor ști să se prezinte bine camuflați, se vor proclama iubitori ai libertății, ai păcii, ai bunăstării în general și ale claselor sărace. Am putut observa deja din trecut cum se formau acele mișcări populare, pe care le-am imobilizat dându-le astfel un sens total opus. Fără nici un dubiu aceasta va deveni forța cea mai amenințătoare cu care vor trebui să se confrunte. Punctul în care vor încerca să facă recurs va fi restaurarea Statului național, putînd astfel să se folosească de sentimentul popular cel mai răspîndit, cel mai jignit de ultimele evenimente și cel mai ușor de manevrat pentru scopuri reacționare: sentimentul patriotic. În acest mod, puteau spera să confunde ideile adversarilor cu mai multă ușurință, avînd în vedere că pentru masele populare singura experiență politică era aceea desfășurată pe teritoriul național și drept urmare, devenea destul de ușor să antreneze masele și până și conducătorii lor cei mai indiferenți, într-o opera de reconstruire a Statelor distruse de furtună.

Dacă s-ar fi reușit să se atingă acest obiectiv, reacționarii ar fi câștigat. Aceste State ar putea fi în aparență extrem de democratice și de socialiste, astfel încât întoarcerea puterii în mâinile reacționarilor ar deveni doar o problemă de timp. Antipațiile naționale ar ieși din nou la iveală și drept urmare fiecare Stat va încerca să-și satisfacă propriile exigențe în mod exclusiv prin intermediul armelor. Scopul lor primordial, chiar și de scurtă durată, ar deveni încă o dată acela de a transforma popoarele în armate. Generalii s-ar întoarce din nou la comandă, monopolistii ar obține profit din autarhii, birocrații s-ar multiplica, iar preoții să mențină liniștite masele populare. Toate acele cuceriri din primul moment s-ar anula în fața pregătirilor pentru un nou război.

În primul rînd, trebuia rezolvată acea problemă a abolirii în mod definitiv a diviziunii Europei în state naționale suverane, ținînd cont de eventualul risc de a anula tot progresul obținut până în acel moment. Prabusirea majorității statelor continentului European sub autoritatea nemtească, a unificat destinul acestor popoare, care, ori se supunea împreună dominației lui Hitler, ori, după căderea acestui regim, ar fi suportat, tot împreună, o mare criză revoluționară care nu i-ar fi găsit pregătiți și nici organizați în structuri statale solide. Începe să se contureze, acel ideal mult mai propice, decît cel din trecut, reorganizării Europei în spirit federalist. Experiența grea din ultimele decenii, a

deschis ochii până și acelor ce nu vroiau să vadă, reușind în același timp să maturizeze acele circumstanțe favorabile idealului nostru.

Toate persoanele raționale recunosc că nu se mai poate menține un echilibru între Statele europene independente având în vedere că printre acestea se număra și Germania militară, ce se bucura de aceleași condiții ca și celelalte state și ținând cont, în același timp, de faptul că nu putea fi dominată o dată ce ar fi fost înfrântă. E evident, că nici un stat european, nu putea rămâne indiferent în timp ce celelalte state se luptau, astfel încât tratatele de neutralitate împreună cu acordurile de pace își pierdeau orice valoare. S-a demonstrat astfel inutilitatea și periculozitatea organismelor de tipul Societății Națiunilor, ce pretindeau să poată garanta un drept internațional fără să fie necesară intervenția forțelor militare ce ar fi impus propriile decizii, respectând în același timp suveranitatea Statelor participante. S-a dovedit a fi absurd acel principiu al non intervenției, în baza căruia fiecare popor ar trebui să fie lăsat liber să-și aleagă acel guvern despotic pe care-l considera cel mai indicat, ceea ce ar echivala cu faptul că organizarea internă a fiecărui Stat nu constituie un interes de importanță vitală pentru toate celelalte țări europene. Majoritatea problemelor, legate de viața internațională a continentului nostru, au devenit de nerezolvat: au fost trasate linii de graniță în zonele locuite de populații mixte, au fost aparate acele minorități de origini străine, s-au deschis către exterior țările situate în interiorul continentului, problemele balcanice, irlandeze, etc. – probleme ce au găsit cea mai simplă rezolvare în cadrul Federației Europene – așa cum s-a reușit să se găsească soluții, în trecut, și pentru problemele legate de statele care erau parte integrantă a unității naționale având în vedere faptul că își pierduseră autonomia, transformându-se în probleme de raporturi între diversele regiuni.

Pe de altă parte, sfârșitul acelui sentiment de siguranță provocat de inatacabilitatea Marii Britanii, care îi sfătuia pe englezi să mențină acea „splendid isolation” care îi caracteriza, dizolvarea armatei și a republicii franceze înșiși ca urmare a primului atac al forțelor nemtesti (rezultat care, se spera să se realizeze, ar fi zdruncinat convingerea soviniștilor a superiorității absolute a francezilor) și mai ales conștientizarea gravității pericolului unei supunerii totale, sunt circumstanțe care vor favoriza constituirea unui regim federal, care să pună capăt anarhiei actuale. Faptul că Marea Britanie a acceptat într-un final ideea independenței Indiei, și că Franța a pierdut, trebuind să recunoască înfrângerea imperiului său, pun baza unui acord în vederea prezenței europene pe teritoriile colonizate.

La toate acestea se adăuga dispariția unor dinastii importante și fragilitatea acelor care au rezistat în timp. Trebuie avut în vedere faptul că dinastiile, considerând diferitele țări ca și propriul apanaj tradițional, au reprezentat, datorită puternicelor interese pe care le urmăreau, un obstacol serios în calea organizării în mod rațional a Statelor Unite ale Europei, care nu se pot baza decât pe constituția republicană a tuturor țărilor federale. Și când, depășind orizontul vechiului continent, toate popoarele umanității au devenit un întreg, uniți sub aceeași viziune, trebuie să recunoaștem că Federația Europeană era singura garanție posibilă pentru că relațiile cu popoarele asiatice și americane să se poată derula într-un climat de cooperare pacifică, în așteptarea acelui viitor îndepărtat când va fi posibilă o unitate politică la nivelul întregului glob.

Linia, ce separa partidele progresiste de cele reacționare, nu o mai urma pe aceea formală, ce se găsea într-un stadiu mai mult sau mai puțin avansat de democrație, sau la un nivel mai mult sau mai puțin avansat de socialism ce trebuia să fie instaurat, dar urmau acea nouă linie substanțială care separa pe cei ce concepeau ca și sfârșit ideal al luptei, obținerea puterii politicii naționale – aceiași care vor face în mod involuntar jocul forțelor reacționare lăsând să se solidifice lavă incandescentă a

acelor pasiuni ale poporului din trecut și care au permis renasterea vechilor concepte absurde – de cei care vedeau ca principal obiectiv crearea unui stat internațional puternic, îndrumând în acea direcție forțele populare pe care – chiar după cîștigarea puterii naționale – le vor folosi în primul rînd ca instrument de realizare a unitatii internaționale.

Prin propagandă și acțiune, incercand sa stabilească în toate modurile posibile acorduri și alianțe între acele mișcări care urmeau sa se formeze în diverse tari, se conturează astfel necesitatea fundamentarii unei miscarii care sa poată sa mobilizeze toate forțele pentru a da naștere unui nou organism ce va deveni cea mai importantă și inovatoare creație din toate secolele în Europa, pentru a constitui un stat federal puternic care sa dispuna de o forță armata europeană în locul celei naționale, care sa elimine în mod decisiv autarhiile economice, care reprezentau coloana vertebrală a regimurilor totalitare; care sa aibă organisme și mijloacele suficiente pentru a putea sa exprime în statele federale deliberări directe menite sa mentina o ordine comună, lasînd insa statelor acea autonomie care le permite sa obtina o articulatie elastica și o dezvoltare a vieții politice în baza caracteristicilor specifice a diferitelor popoare.

Dacă va exista în principalele tari europene un număr suficient de persoane care vor înțelege aceste idei, victoria va fi în scurt timp în mîinile lor, pană cînd situația și spiritul poporului le va permite. Aceștia vor avea dinaintea lor partide și tendințe deja depasite datorită situației dezastruoase verificată în ultimii douăzeci de ani. Avînd în vedere ca va veni momentul unor noi opere, tot atunci va fi și momentul unor noi oameni: a MISCARII PENTRU O EUROPA LIBERA și UNITA.

III. – SARCINI LA SFARSITUL RĂZBOIULUI – REFORMA SOCIALA

O Europa liberă și unită este premisă necesară pentru dezvoltarea civilizației moderne. Sfarsitul acestei epoci va provoca o realuare imediata a procesului istoric ce lupta împotriva inegalitatilor și a privilegiilor sociale. Toate acele vechi instituții conservatoare ce împiedicau procesul de dezvoltare urmau sa fie distruse sau se autodistrugeau, trebuind astfel sa se analizeze acesta criza a instituțiilor cu mult curaj și determinare.

Pentru a putea răspunde exigențelor noastre, revoluția europeană va trebui sa fie socialistă, ceea ce înseamnă ca va trebui sa fie propusă emanciparea claselor de muncitori și în același timp realizarea unor condiții de viața mult mai umane pentru aceștia. Linia de orientare a măsurilor de luat în acea direcție nu poate fii reprezentata doar de principiul pur doctrinal în baza căruia proprietatea privată a mijloacelor de producție ar fi trebuit, în linii generale, sa fie desființată și tolerată, doar în mod provizoriu, atunci cînd este strict necesar. Stagnarea generală a economiei a reprezentat prima forma utopistica de eliberare de subjugul capitalist a claselor de muncitori; dar în momentul în care a fost realizată pe deplin, aceasta nu a dat rezultatul dorit, ba mai mult a condus la instaurarea unui regim în care toata populația era supusă acelei clase de burocrati ce comandau întreaga economie.

Adevăratul principiu fundamental al socialismului – cel al colectivizării reprezentînd doar o deductie eronată și exprimată în grabă – este acela în baza căruia forțele economice nu trebuie sa domine asupra oamenilor, dar trebuie sa fie controlate în mod rațional și supuse acestora – așa cum se întîmpla și cu forțele naturale – astfel incat masele populare sa nu le cadă victime. Acea enormă forță a progresului rezultată din interesele individuale nu trebuia sufocată de helestul mort al rutinei ce caracteriza majoritatea practicilor, pentru a evita sa se găsească într-un moment succesiv în fata acelei necesității insolubile de a reactiva spiritul de inițiativa prin diferențierea salarială sau

prin alte metode asemănătoare, dar trebuie, din contra, să fie aprofundate și extinse, oferindu-le astfel acea oportunitate de a se putea dezvolta. În același timp trebuiau consolidate și îmbunătățite digurile ce încercuiau acea forță, canalizând-o astfel înspre obiectivele cele mai avantajoase pentru întreaga colectivitate în ansamblul său.

Proprietatea privată trebuie să fie abolită, limitată, corectată și extinsă în funcție de fiecare caz, dar nu într-o manieră dogmatică, ci respectând un determinat principiu. Aceasta reglementare, eliberată de acele coșmaruri militare sau de birocrăția națională, va fi introdusă în modul cel mai natural în procesul de formare a unei vieți economice europene. Soluțiile raționale trebuie să le înlocuiască pe cele iraționale până și în conștiința muncitorilor. Pentru a exprima în maniera cea mai corespunzătoare conținutul acestei reglementări și pentru a evidenția avantajele și modalitățile fiecărui punct al programului, trebuiau să fie judecate în perspectiva unei unități europene, astfel încât să poată ieși în relief următoarele puncte:

a) nu mai pot fi lăsate pe mâna privatilor întreprinderile naționale, care, ducând o activitate monopolistică, erau capabile să exploateze masele de consumatori; ca de exemplu: industriile electrice, întreprinderile care trebuiau să fie menținute în viață pentru a putea satisface astfel interesul colectiv, dar care, pentru a putea supraviețui aveau nevoie de anumite drepturi protectioniste (cum ar fi intrările obținute din mărirea taxelor vamale), de subsidii și de favoruri, etc. (exemplul cel mai relevant de astfel de industrie, este reprezentat în Italia, de către industria siderurgică), astfel ca întreprinderile, prin importanța capitalurilor investite și numărul angajaților sau datorită importanței sectorului de care se ocupa, puteau să șantajeze organismele statelor și să le impună astfel acea politică pe care o considerau cea mai avantajoasă (ca și în cazul industriilor miniere, marilor instituții bancare și a industriilor de armament). Acesta fiind, cu siguranță, domeniul în care trebuie să se acționeze, nationalizându-l la un nivel cât mai vast, fără a se preocupa însă de drepturile achiziționate.

b) caracteristicile care, în trecut, se bucurau de dreptul de proprietate și de succesiune, au permis acumularea, în mâinile puținilor privilegiați, a unor bogății, care conveneau să fie distribuite, în timpul unei crize revoluționare în mod egal, pentru a putea elimina astfel clasele parazite și pentru a oferi muncitorilor instrumentele de producție de care aveau nevoie în vederea îmbunătățirii condițiilor economice, dându-le în același timp și posibilitatea majorării propriei autonomii. Gandindu-ne la o reformă agrară, care ar fi dat pământul pe mâinile celor ce l-ar fi cultivat, numărul proprietarilor de pământ ar fi crescut în mod vertiginos, sau gandindu-ne la o reformă industrială care extinzând proprietatea muncitorilor în acele sectoare ce stăneau, ar fi obținut o gestiune de tip cooperativ, cu acționari din rândul muncitorilor.

c) tinerilor, trebuia să li se asigure acele providențe necesare în vederea reducerii la minim a distanțelor dintre diferitele lor puncte de plecare în lupta pentru supraviețuire. Școlile publice, mai ales, trebuiau să asigure efectivă posibilitate de a continua studiile, și la niveluri superioare, celor mai buni elevi și nu celor mai bogați; trebuia să pregătească fiecare categorie de studii, în vederea îndrumării elevilor înspre diferite meserii sau activități științifice, precum și un număr de indivizi corespunzător cu cererea de piață, astfel încât salariile medii pe economii să rezulte aproximativ egale pentru toate categoriile de muncitori, indiferent de eventualele divergențe de salarii în interiorul fiecărei categorii în baza deferitelor capacități individuale.

d) capacitatea aproape fără limite a producției în masa de bunuri de primă necesitate, cu tehnica modernă, asigură deja tuturor, cu un cost social relativ mic, mîncarea, cazarea și îmbrăcămintea, cu un minim de confort necesar pentru a păstra sensul demnității umane. Solidaritatea umană pentru

cei care reușesc sucomband în lupta economică, nu va trebui așadar sa se manifeste prin forme de caritate întotdeauna înjositoare și producătoare de rele ale căror consecințe încearcă sa le repare, ci printr-o serie de providente care garantează tuturor, fie ca pot munci sa nu, un nivel de viață decent, fără a reduce din stimulul pentru munca și economisire. Astfel, nimeni nu va mai fi constrâns din cauza mizeriei sa accepte contracte de munca înjositoare.

e) eliberarea claselor muncitoare poate avea loc doar întrunind condițiile menționate la punctele precedente: sa nu fie lăsate din nou sub autoritatea politicii economice a sindicatelor monopolistice, care aduc pur și simplu în sectorul de munca metodele sufocante caracteristice marelui capital. Muncitorii trebuie sa fie din nou liberi sa-si aleagă mandatarii pentru a negocia colectiv condițiile în care sa-si presteze munca, și statul va trebui sa asigure mijlocele juridice pentru a garanta respectarea acordurilor încheiate; dar toate tendințele monopolistice vor putea fi infruntate, odată ce au fost realizate condițiile sociale.

Acestea sunt schimbările necesare pentru a crea în jurul noii ordine o categorie de cetateni interesați de menținerea acestora și pentru a da vieții politice o amprentă vizibilă de libertate, impregnată cu un puternic sens de solidaritate socială. Pe aceste baze, libertățile politice vor putea într-adevăr sa aibă un conținut concret, și nu doar formal, pentru toți, având în vedere ca cetatenii vor avea o independența și o cunoaștere suficiente pentru a putea exercita un control continuu și eficient asupra clasei conducătoare.

Ar fi superfluu sa ne oprim asupra instituțiilor constituționale, deoarece, neputând fi prevăzute condițiile în care vor trebui sa apăra și sa funcționeze, nu am face decât sa repetăm ceea ce toți știu despre necesitatea de organe reprezentative, despre realizarea legilor, despre independența magistraturii care va lua locul celei actuale în vederea aplicării imparțiale a legilor emise, despre libertatea presei și asociațiilor pentru lamurirea opiniei publice și pentru a da tuturor cetatenilor posibilitatea de a participa efectiv la activitatea statală. Numai în privința a doua aspecte sunt necesare niște precizări, datorită importanței pe care acestea o au în prezent în țara noastră: raporturile statului cu biserica și caracterul reprezentantei politice.

a) acordul prin care Vaticanul a semnat alianța cu fascismul în Italia va fi fără îndoială anulat pentru a se putea afirma caracterul laic al statului, și pentru a fixa în mod inechivocabil supremația statului asupra vieții civile. Toate credințele religioase vor trebui de asemenea respectate, dar statul nu va mai avea o situație a cultelor.

b) baracă de carton pe care fascismul a constituit-o prin ordin corporativ se va faramita împreună cu celelalte părți ale statului totalitar. Exista cei care susțin ca din aceste ramasite se va putea extrage materialul necesar pentru noua ordine constituțională. Noi nu credem acest lucru. În statele totalitare, camerele corporative sunt batjocură care încoronează controlul politistilor asupra muncitorilor. Chiar dacă, camerele corporative ar fii expresia fidelă a diverselor categorii de producători, organele reprezentative ale diverselor categorii profesionale nu ar putea fii niciodată capabile sa trateze probleme de politica generală, iar în privința aspectelor economice ar deveni organe autoritare în serviciul sindicatelor puternice. Sindicatelor le vor reveni funcții de colaborare cu organele statale însărcinate sa rezolve problemele care le privesc direct, dar este exclus ca acestora sa le fie încredințate funcții legislative, intrucat ar rezulta o anarhie feudala în viața economică, și deci un nou despotism politic. Cei numeroși care s-au lăsat prinși în mod naiv de mitul corporatist vor putea și vor trebui sa fie atrasi de procesul renovarii, dar va fi necesar sa-si dea seama cat de absurdă este soluția gândită de ei în mod confuz. Corporativismul nu poate avea o

existentă concretă decât în forma adoptată de către statele totalitare, prin supunerea muncitorilor unor funcționari care să le controleze orice mișcare în interesul guvernanților.

Partidul revoluționar nu poate fi improvizat, asemenea unei opere diletante, într-un moment decisiv, ci trebuie încă de acum să înceapă să se formeze cel puțin sub aspectul sau politic central, a coordonatelor sale generale și a primelor direcții de acțiune. Acesta nu trebuie să reprezinte o masă eterogenă de tendințe, reunite în mod negativ și tranzitoriu, datorită trecutului lor antifascist și în așteptarea căderii regimului totalitar sunt gata să ia fiecare o altă direcție, odată atins acel scop. Partidul revoluționar știe însă că numai atunci va începe activitatea lui și de aceea trebuie constituit din persoane care să cadă de acord asupra principalelor probleme din viitor.

Trebuie să patrundă cu propagandă să metodică oriunde există indivizi asupriți de actualul regim și luând ca punct de plecare, de fiecare dată, problema auzită ca fiind cea mai dureroasă pentru indivizi și clase sociale, să demonstreze cum aceasta are legătura cu alte probleme și care poate fi soluția potrivită. Din sfera tot mai largă a simpatizanților săi el trebuie să apeleze și să recruteze pentru organizarea mișcării numai pe cei care au făcut din revoluția europeană scopul principal al vieții lor și care în fiecare zi realizează în mod disciplinat munca necesară, asigurând cu atenție siguranța continuă și eficientă a acesteia, chiar și în situațiile cele mai ilegale, constituind astfel o rețea solidă care să asigure consistența celei mai capabile grupări de sustinatori.

Chiar și fără a neglija vreă ocazie sau vreun domeniu în vederea diseminării convingerilor sale, acesta trebuie să-și dirijeze activitatea, în primul rând, către acele domenii care sunt cele mai importante ca centru de răspândire a ideilor și ca nucleu de recrutare a persoanelor combative și către cele două grupuri sociale cele mai sensibile în prezent, adică clasa muncitorească și cercurile de intelectuali. Cea dintâi este cea care s-a supus cel mai puțin tiraniei totalitare, și care va fi cea mai pregătită pentru reorganizarea structurii sale. Intelectualii, cu precădere cei mai tineri, sunt cei care simt din punct de vedere spiritual o sufocare și un dezgust pentru puterea despotismului. Progresiv alte categorii vor fi atrase în mișcarea generală.

Orice acțiune care ar eșua în îndeplinirea obiectivului alianței acestor forțe este destinată sterilității, deoarece, dacă mișcarea singulară a intelectualilor este lipsită de forța maselor necesară pentru a atrage după sine rezistențele revoluționare, va fi neîncrezătoare în privința categoriilor muncitorești și chiar dacă este animat de sentimente democratice, el va fi înclinat să cedeze în fața dificultăților, în privința mobilizării tuturor celorlalte clase împotriva muncitorilor, adică, spre o restaurare fascistă. Dacă se va sprijini, din contra numai pe proletariat, va fi lipsit de aceeași limpezime a gândirii care este specifică intelectualilor, și care este necesară pentru a putea distinge bine noile responsabilități și noile modalități: va rămâne prizonier în vechiul clasicism, va vedea inamici peste tot, și va merge spre soluția doctrinară comunistă.

În timpul crizei revoluționare, revine acestei mișcări sarcina de a organiza și a conduce forțele progresiste, utilizând toate acele organisme populare care se formează spontan ca erupția unui vulcan, care reunește masele revoluționare, nu pentru a emite plebiscite, ci în așteptarea de a fi conduse. Aceasta se inspiră pentru viziunea și siguranța a ceea ce trebuie să facă nu dintr-o consacrare precedentă a unei voințe populare inexistente, ci din conștiința de a reprezenta exigențele profunde ale societății moderne. În acest mod emite primele directive ale noii ordine, prima disciplină socială pentru masele neomogene.

Nu trebuie să reprezinte o teamă faptul că un asemenea regim revoluționar ar putea nepărat să se transforme într-un nou despotism. Apare în această formă numai dacă s-a format prin modelarea unui tip de societate servilă. Dar dacă partidul revoluționar va continua creând în mod ferm, încă de

la primii pași, condițiile pentru o viață liberă, în care toți cetățenii pot participa cu adevărat la viața Statului, evoluția sa va fi, chiar și cu unele crize politice secundare, în direcția unei înțelegeri progresive și acceptări din partea tuturor, și deci, în sensul unei posibilități crescânde de funcționare a instituțiilor politice libere.

Este momentul în care trebuie să fie aruncate vechile poveri devenite un obstacol, să fim pregătiți la noutățile care vine din urmă, atât de diferite față de ceea ce ne puteam imagina, să eliminăm dintre lucrurile vechi ceea ce se dovedește a fi inapă, suscitând printre tineri noi energii. Astăzi se caută și se întâlnesc, în vederea trasării viitorului, cei care au știut să discearnă motivele actualei crize a civilizației europene, și drept urmare au moștenit rezultatele mișcărilor de dezvoltare a umanității, izolați fiind datorită neînțelegerii scopului de atins sau a mijloacelor prin care acesta poate fi realizat.

Drumul de parcurs nu este ușor, nici sigur. Dar trebuie parcurs, și va fi!